

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

**зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок» за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес»**

на тему: «ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ»

Виконавець:

студент 44 групи ФФБС

Паску Вікторія Володимирівна

/підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

Деркач Юлія Борисівна

/підпис/

Одеса 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Посилення процесів інтеграції окремих країн до світової економіки визначає зростання обсягів міжнародних, які супроводжуються розрахунками в іноземній валюті. Таким чином, ключова роль у збереженні ефективності реалізації валютних відносин належать комерційним банкам, які при виконанні своїх функцій є основними суб'єктами валютного ринку.

Валютний ринок - це специфічний набір механізмів та інструментів для визначення вартості купівлі-продажу високоліквідних ресурсів - іноземної валюти. Валютний курс є найважливішим макроекономічним показником, який визначає результат платіжного балансу країни. Занадто висока вартість національної валюти призводить до зниження попиту на продукцію, вироблену всередині країни, збільшення попиту на імпортовані товари, приплив яких зростає, зниження інвестицій в реальний сектор економіки і навпаки, в разі стрімкої девальвації національної валюти.

Незважаючи на постійну увагу вчених до цих наукових проблем, на мій погляд, питання вивчення функціонування валютного ринку України залишається актуальним, адже він є сформованим, але потребує певних змін, заснованих на пристосованості до міжнародної фінансової політики, а функціонування монетарної системи країни залежить від рівня його розвитку.

Метою дипломної роботи є проведення комплексного системного дослідження діяльності банків на валютному ринку та на прикладі конкретного банку, а саме, АТ «ПриватБанк» виявити основні шляхи розвитку валютної діяльності.

Для досягнення мети дослідження були поставлені такі **завдання**:

- дослідити наукові підходи до визначення валютного ринку;
- дослідити місце і роль банків на валютному ринку;
- дослідити законодавчі аспекти проведення валютних операцій банку в Україні;
- здійснити оцінку валютного ринку України;
- скласти характеристику діяльності НБУ на валютному ринку;
- здійснити аналіз валютних операцій АТ «ПриватБанк»;
- дослідити світовий досвід формування центральним банком країни золотовалютних резервів та режиму валютного курсу;
- виокремити перспективні напрями розвитку валютної діяльності комерційних банків.

Об'єктом дослідження є валютний ринок та валютні операції банків.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти здійснення банками валютних операцій у контексті світового та вітчизняного досвіду.

Основні методи наукової роботи: метод системного аналізу, загальні та спеціальні методи дослідження та наукових знань, метод функціонального аналізу, описовий метод, методи аналізу та синтезу, для визначення особливостей здійснення валютних операцій;

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-правові акти, статистичні дані, офіційні дані НБУ, фінансова звітність ПАТ КБ «Приватбанк».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох підрозділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 64 сторінки. Основний зміст викладено на 58 сторінках. Робота містить 9 таблиць та 4 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи «теоретичні основи діяльності банків на валютному ринку» розглядаються теоретичні основи здійснення банками валютних операцій у контексті світового та вітчизняного досвіду. Охарактеризовано наукові підходи до визначення валютного ринку. Визначено місце і роль банків на валютному ринку. Детально розглянуто національне законодавство та регулювання НБУ валютних операцій, що здійснюються банками.

У другому розділі «Аналіз діяльності банків на валютному ринку України» проаналізовано діяльність банків на валютному ринку України. Здійснено оцінку валютного ринку України. Досліджено діяльність НБУ на валютному ринку. Представлено результати аналізу валютних операцій АТ «ПриватБанк».

У третьому розділі «Напрями удосконалення діяльності банків на валютному ринку» З'ясовано проблеми функціонування валютного ринку в Україні. Визначено проблеми успішного розвитку системи міжнародних платежів у сфері зовнішньоекономічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Запропоновано напрямки для перспективного розвитку валютного ринку України.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження було встановлено, що валютний ринок є системою руху фінансових ресурсів, грошових потоків відображених у взаємному укладанні угод з обміну іноземною валютою між учасниками ринку з урахуванням поточного курсу.

Було визначено основні функції, які виконують комерційні банки:

- банки обслуговують основні форми руху валюти, які відбуваються в процесі організації валютних відносин, а тому виконують основну функцію – функцію організатора валютних відносин;
- банки, виступаючи посередниками у валютних конверсіях, обслуговують фінансово-валютні відносини;
- виконуючи підфункцію посередництва у міжнародних розрахунках – забезпечують реалізацію товарно-валютних відносин;
- будучи посередниками при переливі валютних капіталів – забезпечують існування кредитно-валютних відносин.

Регулювання валютних операцій в Україні здійснюється відповідно до виданих нормативно-правових актів, що стосуються валютних відносин. Крім того, для успішного виконання функцій перед валютною політикою в Україні створена система державних органів з валютного регулювання та контролю.

Так, валютні операції регулюються Верховною Радою, Кабміном, НБУ та іншими уповноваженими органами. Одним з основних нормативних актів, що регулює операції з валютними цінностями та проголошує свободу валютних операцій, а також передбачає поступове скасування валютних обмежень є ЗУ «Про валюту і валютні операції» від 07 лютого 2019 року. Разом з прийняттям цього Закону набули чинності ще 8 постанов Правління НБУ, які стали основою нової ліберальної системи валютного регулювання в нашій країні.

Здійснюючи валютне регулювання, центральний банк формує та впливає на елементи валютної системи, визначає структуру валютного ринку, впливає на діяльність учасників ринку та їх взаємовідносини, насамперед шляхом регламентації порядку та умов здійснення валютних операцій з обслуговування товарно-валютних, фінансово-валютних та кредитно-валютних відносин.

АТ КБ «ПриватБанк» є одним із найбільший українських банків за розмірами активів і є безпосереднім лідером роздрібного банківського ринку України. За багаточисленними опитуваннями населення країни АТ КБ «ПриватБанк» визнаний найбільш популярним і впізнаваним банківським брендом України. Клієнтська база налічує близько 334 тисячі корпоративних клієнтів, 347 тисяч приватних підприємців і понад 12,5 мільйонів рахунків фізичних осіб [23]. Підприємства малого і середнього бізнесу є основною частиною корпоративних клієнтів, що обслуговуються банком. При цьому значну долю вжитку банківських продуктів забезпечують великі фінансові і промислові корпорації. Особлива увага приділяється обслуговуванню компаній, що мають широкую мережу структурних підрозділів - мережових корпорацій. Після аналізу галузевої характеристики клієнтської бази банку виявлено, що велику частину складають підприємства, основний вид діяльності яких торгівля і комерційна діяльність. Значну долю серед корпоративних клієнтів займають підприємства харчової, транспортної, сільськогосподарської і будівельної галузей.

АТ КБ «ПриватБанк» існує з 1992 року, він є провідним банком на банківському ринку України. За результатами дослідження CBR Ukraine 64,7% українських фізичних осіб старше 16 років співпрацювали з ПриватБанком у 2020 році. АТ КБ «ПриватБанк» - один з найбільш інноваційних банків світу. Прикладом цього є те, що понад 10 років тому ПриватБанк одним з перших у світі використав у своїй діяльності одноразові SMS-паролі. Останніми нововведеннями, які здобули визнання у всьому світі, є такі винаходи, як платіжний міні-термінал, використання QR-коду для входу в Інтернет-банкінг, онлайн-інкасація та інші десятки різних мобільних додатків. Місія банку: «допомагати економіці розвиватися, бізнесу - зростати, а приватним клієнтам - здійснювати мрії, надаючи фінансові послуги найвищої якості». Слоган банку: «ПриватБанк - беремо і робимо». Стратегія банку - рівномірне зростання і перетворення в банк, який продовжує обслуговувати фізичних осіб і вибірково

зміцнює підрозділи, які обслуговують МСП і корпоративних клієнтів. Корпоративна поведінка в ПриватБанку базується на законності, прозорості, компетентності, дотриманні прав та інтересів клієнтів, кредиторів банку, акціонерів та працівників і спрямована на підвищення ефективності банку, підтримання його прибутковості та фінансової стабільності.

Національний банк України (НБУ) виконує ряд важливих функцій та здійснює діяльність на валютному ринку. Ось деякі характеристики діяльності НБУ на валютному ринку:

- Регулювання валютного курсу: НБУ встановлює офіційний валютний курс гривні до інших валют. Він може впливати на валютний курс шляхом інтервенцій на валютному ринку. НБУ може купувати або продавати валюту для стабілізації курсу або досягнення інших цілей валютної політики.
- Валютні операції: НБУ здійснює валютні операції на валютному ринку, включаючи купівлю-продаж валюти з метою забезпечення ліквідності банків та контролювання валютного курсу. НБУ може також використовувати валютні операції для підтримки економічної стабільності та реалізації монетарної політики.

Монетарна політика: НБУ використовує валютні операції на валютному ринку як інструмент монетарної політики. Вона може впливати на грошову базу, ліквідність банків та валютний курс з метою досягнення макроекономічних цілей, таких як контроль інфляції та забезпечення стабільності фінансів.

Покращення функціонування валютного ринку України можна досягти за допомогою таких методів:

- знизити рівень доларизації економіки України за рахунок підвищення привабливості гривневих активів;
- удосконалювати правила роботи учасників ринку і дотримуватися чітких принципів і процедур;
- розвивати систему внутрішнього ринку з урахуванням міжнародної практики та впроваджувати нові види міжнародних розрахунків; поліпшити моніторинг валютних ризиків;
- удосконалити механізми контролю та протидії валютним спекуляціям;
- застосовувати процедури запобігання валютним ризикам та іншим дисбалансам, пов'язаних зі здійсненням операцій з капіталом в іноземній валюті; стимулювання експорту та забезпечення платіжного балансу;
- оптимізувати механізми взаємозв'язку між попитом на національну та іноземну валюту, що має передбачати напрямок гривневих потоків Наукових досліджень У ХХІ столітті, насамперед у реальному секторі економіки, важливими важелями якого мають бути інструменти фінансової політики; оптимізувати процедуру валютних інтервенцій Національного банку України - графік, параметри інтервенцій.

АНОТАЦІЯ

Паску В.В. «Діяльність банків на валютному ринку»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес». – Одеський національний економічний університет. – Одеса 2023.

У кваліфікаційній роботі розглядаються теоретичні основи здійснення банками валютних операцій у контексті світового та вітчизняного досвіду. Охарактеризовано наукові підходи до визначення валютного ринку. Визначено місце і роль банків на валютному ринку. Детально розглянуто національне законодавство та регулювання НБУ валютних операцій, що здійснюються банками.

Проаналізовано діяльність банків на валютному ринку України. Здійснено оцінку валютного ринку України. Досліджено діяльність НБУ на валютному ринку. Представлено результати аналізу валютних операцій АТ «ПриватБанк».

З'ясовано проблеми функціонування валютного ринку в Україні. Визначено проблеми успішного розвитку системи міжнародних платежів у сфері зовнішньоекономічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Запропоновано напрямки для перспективного розвитку валютного ринку України.

Ключові слова: валютний ринок, комерційний банк, валютні операції, зовнішньоекономічна діяльність, валютний курс, золотовалютні резерви.

ANNOTATION

Pasku V. "Activities of banks on the foreign exchange market"

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 072 "Finance, Banking, Insurance, and Stock Market" under the "International Banking" educational program. – Odessa National Economic University. – Odesa, 2023.

The qualification work examines the theoretical foundations of currency operations by banks in the context of global and domestic experience. Scientific approaches to the definition of the foreign exchange market are characterized. The place and role of banks in the foreign exchange market is determined. The national legislation and regulation of the NBU on foreign exchange operations carried out by banks are considered in detail.

The activity of banks on the currency market of Ukraine are analyzed. The evaluation of the currency market of Ukraine was carried out. The activity of the NBU on the foreign exchange market has been studied. The results of the analysis of currency operations of JSC "PrivatBank" are presented.

The problems of the functioning of the foreign exchange market in Ukraine have been clarified. The problems of the successful development of the international payments system in the field of foreign economic activity of JSC CB "PrivatBank" have been identified. Directions for the future development of the currency market of Ukraine are proposed.

Keywords: foreign exchange market, commercial bank, foreign exchange operations, foreign economic activity, exchange rate, gold and foreign exchange reserves.